

HARJOITTELUKOULUJEN STRATEGIA 2020

SISÄLTÖ

1	Visio ja missio	2
2	Strategiset tavoitteet	3
3	Strategiset toimenpiteet	4
I.	Opettajankoulutusstrategia	4
II.	Yleissivistävän koulutuksen strategia	5
III.	Täydennyskoulutusstrategia	6
IV.	Tutkimus-, kokeilu- ja kehittämisstrategia.....	7
V.	Asema- ja resurssiohjausstrategia	8

Strategiatyöryhmät

Harjoittelukoulujen strategiaa on valmisteltu HARRE:n hallituksen kokouksissa 24.1.2008, 13.3.2008, 16.1.2009, johtavien rehtoreiden kokouksessa 12.2.2008 sekä HARRE:n ja SUHO:n hallitusten yhteisessä kokouksessa 13.2.2009 ja SUHO:n hallituksessa 7.5.2009 sekä päivitetty kieliopillisesti HARRE:n syyspäivien yhteydessä 29.10.2009.

1 VISIO JA MISSIO

Visio

Harjoittelukoulut ovat osa korkeatasoista, tutkimukseen perustuvaa yliopistojen opettajankoulutusta ja tuottavat korkean ammattitaidon omaavia opettajia maailmanlaajuisesti arvostettuun koulujärjestelmäämme.

Missio

Harjoittelukoulut kuuluvat yliopistoon taloudellisesti itsenäisinä laitoksina ja järjestävät laadukasta opetusta ja opettajankoulutusta sekä osallistuvat tutkimus- ja kehittämistyöhön.

Harjoittelukoulut toimivat tiiviinä verkostona, kiinteässä yhteistyössä yliopistojen opettajankoulutusyksikköjen kanssa, tehtävänä toteuttaa, koordinoida ja kehittää tutkimusorientoitunutta ohjattua harjoittelua sekä täydennyskoulutusta. Harjoittelukoulut vaikuttavat aktiivisesti valtakunnalliseen koulutuspolitiikkaan, ympäröivään yhteiskuntaan ja kasvatukseen, opetuksen sekä oppimisen kehittämis- ja laatutyöhön.

Harjoittelukoulut edistävät kansainvälistä yhteistyötä. Ne järjestävät tapaamisia ja esittelevät suomalaista opettajankoulutusta erilaisissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Harjoittelukoulut toimivat korkealaatuisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen edelläkävijöinä. Ne tarjoavat innovatiivisen ympäristön opiskelijan opettajaksi kasvulle ja antavat valmiuksia toimia monipuolisena pedagogisena asiantuntijana.

2 STRATEGISET TAVOITTEET

ASEMA

- Harjoittelukoulut ovat osa yliopistojen kasvatustieteellisiä tiedekuntia.
- Harjoittelukoulut toimivat taloudellisesti itsenäisinä yksiköinä.
- Harjoittelukoulut toimivat valtakunnallisina ja alueellisina asiantuntijaorganisaatioina.

OPETTAJANKOULUTUS

- Harjoittelukoulut toimivat tiiviissä yhteistyössä keskenään opetuksen ja opettajankoulutuksen kehittämiseksi.
- Harjoittelukoulut toimivat kiinteässä yhteistyössä yliopiston opettajankoulutusyksiköiden kanssa korkeatasoisen ohjatun harjoittelun suunnittelussa, toteuttamisessa ja kehittämisessä.
- Ohjattu harjoittelu on pedagogisten opintojen keskeinen sisältö, joka tukeutuu teorian ja käytännön vuoropuheluun.
- Ohjattu harjoittelu tukee opiskelijoiden kasvua opettajaksi ja antaa valmiuksia toimia pedagogisena asiantuntijana moniammatillisessa yhteisössä.
- Harjoittelukoulut koordinoivat ohjattuja harjoitteluita eri oppilaitoksissa.

PERUSOPETUS JA LUKIOKOULUTUS

- Laadukas opettajankoulutus edellyttää korkeatasoista perusopetusta ja lukiokoulutusta.
- Valtakunnallisesti harjoittelukoulut toimivat kiinteässä yhteistyössä opetuksen ja opettajankoulutuksen kehittämiseksi.
- Opetussuunnitelmatyö sekä sen kehittäminen ja arviointi toteutetaan yhteistyössä alueellisesti ja opetushallituksen kanssa.

KOKEILU, KEHITTÄMINEN JA TUTKIMUSTYÖ

- Harjoittelukouluverkosto kehittää tutkimusorientoitunutta ohjattua harjoittelua.
- Harjoittelukoulut mahdollistavat henkilöstön tutkimus- ja kokeilutoiminta ja luovat edellytykset yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen.
- Harjoittelukoulut toimivat tutkimusympäristöinä ja luovat edellytyksiä tutkimukselle ja sen edellyttämälle yhteistyölle.

TÄYDENNYSKOULUTUS

- Harjoittelukoulut toimivat itsenäisinä täydennyskoulutuksen järjestäjinä tai ovat osa asiantuntijaorganisaatiota muiden järjestämässä koulutuksessa niin alueellisesti kuin valtakunnallistekin.
- Harjoittelukoulujen järjestämä täydennyskoulutus muodostaa luontevan jatkeen opettajien peruskoulutukselle joko pitkäkestoisina tai lyhytkestoisina ohjelmina.

3 STRATEGISET TOIMENPITEET

OPETTAJANKOULUTUSSTRATEGIA

Harjoittelukoulut toimivat tiiviissä yhteistyössä opetuksen ja opettajankoulutuksen kehittämiseksi. Korkeatasoisen ohjatun harjoittelun suunnittelu, toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen osana pedagogisia opintoja edellyttävät kiinteää yhteistyötä myös yliopiston opettajankoulutusyksikköjen ja ainelaitosten kanssa. Pedagogiset opinnot tulee nähdä osana elinikäistä oppimista.

Harjoittelukoulujen opettajankoulutustehtävä perustuu opettajuuden ja koulutuksen tutkimustuloksiin ja todentuu pedagogisten opintojen ohjattujen harjoitteluiden ohjaustyössä. Ohjaustyön laadusta toteuttamista, tutkimista ja kehittämistä tukee pedagogisten opintojen osaamistavoitteiden määrittely. Osaamisperustainen opetussuunnitelma ja ohjauksen perustana oleva monipuolinen aineisto täsmentävät ohjauksen kohdentumista, muotoja ja ohjausrooleja.

Ohjattu harjoittelu on pedagogisten opintojen keskiö, joka perustuu teorian ja käytännön vuoropuheluun. Pedagogiset opinnot tukevat opiskelijan kasvua opettajaksi sekä oman työnsä tutkijaksi ja kehittäjäksi ja antavat valmiuksia toimia pedagogisena asiantuntijana moniammatillisessa yhteisössä. Pedagogisten opintojen syventävässä vaiheessa kartoitetaan opiskelijan työelämävalmiudet. Kartoituksen perusteella luodaan henkilökohtainen suunnitelma tulevaa pätevyitymistä ja täydennyskouluttamista varten. Näin perusopinnoissa tehty suunnitelma tukee opiskelijan ammatillista kehittymistä elinikäisen oppimisen näkökulmasta.

Opettajankoulutuksen kehittäminen edellyttää jatkuvaa opetussuunnitelmatyötä, arviointityötä, laadukasta ohjaajakoulutusta sekä laajaa yhteistyöverkoston ylläpitoa harjoittelukoulujen kesken. Opiskelijoiden henkilökohtaiset suunnitelmat tulevat toimimaan sekä täydennyskoulutustarpeen ennakointimateriaalina että ohjaamaan opetussuunnitelmatyötä. Valtakunnallisen opetussuunnitelmatyön strategisten linjausten tulee näkyä yksikkökohtaisissa sovelluksissa.

Pedagogisten opintojen ohjatut harjoittelut toteutetaan pääosin harjoittelukouluissa, mutta osa ohjatuista harjoitteluista on mahdollista suorittaa muissa oppilaitoksissa. Tämä antaa opiskelijalle tilaisuuden monipuolistaa näkemyksiään opettajuudesta eri työyhteisöissä. Osana yliopistoa harjoittelukouluilla on valmiudet asiantuntijoina koordinoida ohjattuja harjoitteluita yhteistyössä eri oppilaitoksien kanssa. Ohjaustyö tuottaa aineistoa sekä yksikkökohtaista että kansallista arviointia ja tutkimustyötä varten. Yksikkökohtainen ohjaussuunnitelma ja ohjaajakoulutussuunnitelma, toteuttamiskokemukset, systemaattiset arvioinnit ja erilaiset palautteet luovat pohjan jatkuvalla kehittämistyölle. Ohjatun harjoittelun kehittäminen tulee olemaan keskeinen osa harjoittelukoulujen laatutyötä.

Laadukas opettajankoulutus edellyttää korkeatasoista perusopetusta ja lukiokoulutusta. Harjoittelukoulut toimivat korkealaatuisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen edelläkävijöinä. Harjoittelukoulut toimivat valtakunnallisesti kiinteässä yhteistyössä opetuksen ja opettajankoulutuksen kehittämiseksi. Opetussuunnitelmatyö, sen kehittäminen ja arviointi ovat keskeisiä välineitä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen laadun kehittämisessä. Se toteutetaan yhteistyössä paikallisten ja valtakunnallisten yhteistyötahojen ja sidosryhmien kanssa.

Korkeatasoinen opettajankoulutus edellyttää laadukasta ja monipuolista perusopetusta ja lukio-

koulutusta:

- Jatkuva opetusmenetelmien ja työtapojen innovatiivinen kehittäminen
- Ajanmukaiset materiaalit ja varustus
- Opetusta ja oppimista tukeva tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminta
- Laatu- ja arviointijärjestelmien aktiivinen käyttäminen

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kehittäminen edellyttää laaja-alaista sidosryhmäyhteistyötä:

- Harjoittelukoulut valtion koulutuspolitiikan toteuttamisen keskeisinä välineinä (esim. politiikkaohjelmat/OPM)
- Opetussuunnitelmien kehittäminen yhdessä OPH:n ja kuntien kanssa
- Harjoittelukoulujen keskinäinen yhteistyö
- Harjoittelukoulut alueellisina verkostotoimijoina
- Osallistuminen kansainväliseen toimintaan (esim. kansainväliset opiskelijat, Comenius-projektit)

Korkeatasoinen oppiminen edellyttää laadukasta opiskelun ohjausta ja varhaista tukea

- Ennaltaehkäisevien varhaisten tukimuotojen toteuttaminen
- Moniammatillisen yhteistyön edistäminen
- Erityisen ja tehostetun tuen laaja-alainen kehittäminen
- Kodin ja koulun laadukas yhteistyö
- Osallisuuden kehittäminen (esim. oppilaskuntatoiminta)
- Kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistäminen ja kulttuurien moninaisuuden kohtaaminen

Opettajankoulutus perustuu ammatillisen kasvun ideaan, joka edellyttää jatkuvaa opiskelua opettajan hankkiman peruskoulutuksen jälkeen. Harjoittelukouluilla on tärkeä rooli opettajien täydennyskoulutuksen toteuttamisessa, koska harjoittelukoulut muodostavat toimivan ja kattavan yhteistyöverkoston koko maassa ja mahdollistavat alueellisina solmukohtina uusien ja koulutuspoliittisesti tärkeiden asioiden levittämisen kentällä toimiville opettajille sekä näihin liittyvän muutoksen tukemisen.

Täydennyskoulutustehtävää voidaan harjoittelukoulujen kannalta tarkastella kahdesta näkökulmasta:

- Harjoittelukoulut toimivat itsenäisinä koulutuksen järjestäjinä tai ovat osa asiantuntijaorganisaatiota muiden järjestämässä koulutuksessa niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin.
- Harjoittelukoulujen järjestävät henkilöstön oman osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämiseen tarvittavaa koulutusta.

Toteuttaessaan opettajien täydennyskoulutustehtävää harjoittelukoulut lähtevät seuraavista periaatteista:

- Harjoittelukoulujen järjestämä täydennyskoulutus muodostaa luontevan jatkumon opettajien peruskoulutukselle joko pitkäkestoisina tai lyhytkestoisina ohjelmina. Se on uutta luovaa, keskeisiin koulutuspoliittisiin painopisteisiin keskittyvää ja tulevaisuuden koulutustarpeet ennakkoivaa koulutusta, joka hyödyntää monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa sekä ajankohdasta tutkimustietoa ja toimintamalleja.
- Laadukkaan koulutuksen varmistamiseksi kerätään koulutuksesta palautetta.

Harjoittelukoulut täydennyskoulutuksen järjestäjinä

Toteuttaessaan täydennyskoulutustehtävää harjoittelukoulut hankkivat ulkopuolista rahoitusta omaan toimintaansa ja toteuttavat alueellista tehtävänsä. Koulutusta suunnitellaan ja sitä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä yliopiston sisällä ja myös muiden kouluttajatahojen kanssa, mm. opetushallitus. Järjestämisessä hyödynnetään kotimaisia ja kansainvälisiä yhteistyöverkostoja ja harjoittelukoulujen kokeilu- ja tutkimustoiminnan tuloksia.

Uusien ja vasta valmistuneiden opettajien osalta koulutus voi olla alkuun koulutyöhön orientoivaa induktio- tai mentorointikoulutusta. Tässä harjoittelukoulut voisivat hyödyntää osaamistaan mm. eNorssin avulla. Jos opetusharjoittelua hajautetaan harjoittelukoulujen ulkopuolelle, hyödynnetään eNorssin ohjaajakouluttajakoulutusta.

Harjoittelukoulut tarvitsevat oman toimintaorganisaation täydennyskoulutuksen suunnittelua toteuttamista ja seuranta varten. Harjoittelukoulujen tarjoama täydennyskoulutustehtävä voidaan ottaa

huomioon opettajan tehtävän vaativuutta lisäävänä tekijänä ja koulutuksen järjestämiseen tulee varata riittävästi henkilöstöresursseja

Harjoittelukoulun oman henkilöstökoulutuksen järjestäminen

Toimiakseen kouluttajina harjoittelukoulun henkilöstö tarvitsee oman asiantuntijuuden päivittämistä ja osaamisen syventämistä niin pitkä- kuin lyhytkestoisina koulutuksina. Systemaattisen henkilöstökoulutuksen järjestämiseksi kartoitetaan eri harjoittelukoulujen valmiudet tarjota koulutusta.

Osallistuminen kokeilu- ja tutkimustoimintaa palvelee myös omaa henkilöstökoulutusta ja tutkimustoimintaa. Koulutuksessa hyödynnetään verkostoja, opettajavaihtoa ja vierailuja eri kouluissa. Koulutuksen kustannuksien jakamisesta koulujen kesken sovitaan tapauskohtaisesti. Hankittavalla ulkopuolisella rahalla on mahdollisuus täydentää oman väen koulutusta.

Toteuttaminen

Nyt esillä olevan yleissuunnitelman pohjalta luodaan kussakin koulussa oma täydennyskoulutusstrategia yhdessä opettajien kanssa. Harjoittelukoulut voivat vastata peruskoulutusta täydentävästä opettajien täydennyskoulutuksesta elinikäisen oppimisajattelun pohjalta. Käytännön ratkaisut voivat olla koulujen toimintakulttuurista johtuen erilaisia.

Tiedottaminen

Harjoittelukoulujen järjestämästä koulutuksesta tiedotetaan mm. eNorssin avulla.

TUTKIMUS-, KOKEILU- JA KEHITTÄMISSTRATEGIA

Harjoittelukoulut ovat osa yliopistojen opettajankoulutusyksiköitä. Sijoittuminen yliopiston yhteyteen mahdollistaa tieteelliseen tutkimukseen perustuvan opettajankoulutuksen. Se mahdollistaa myös harjoittelukoulujen tiedeperustaisen kehittymisen/kehittämisen alueellisina tutkimus-, kokeilu- ja kehittämiskouluina. Harjoittelukoulut toimivat kehittämiskouluina erityisesti perustehtäväänsä liittyvän ohjatun opetusharjoittelun alueella. Harjoittelukoulut toimivat ohjatun harjoittelun kouluina sekä tutkimus-, kokeilu- ja kehittämiskouluina. Tämä takaa määrätietoisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tiedeperustaisen kehittämisen. Harjoittelukoulujen opettajat ovat työnkuvansa perusteella kehittäjäopettajia.

Harjoittelukoulujen rooli tutkimus-, kehittämis- ja kokeilukouluina

Normaalikoulut eivät ole itsenäisiä tutkimusinstituutteja. Harjoittelukoulujen suhde tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoimintaan vaihtelee sen mukaan, minkälaisia mahdollisuuksia eri yliopistoyhteyksissä on tarjolla.

- Harjoittelukoulut
 - **soveltavat** kehittämis- ja kokeiluhankkeissaan jo olemassa olevaa tutkimustietoa. Tällöin sovellettavan tiedon tulee olla koulutoiminnan ja ohjatun harjoittelun kannalta tarkoituksen mukaista,
 - **mahdollistavat** oman henkilökuntansa tutkimus- ja kokeilutoimintaa,
 - **kehittävät tutkimusorientoitunutta ohjattua harjoittelua** jo olemassa olevien rakenteiden (eNorssin ohjaajakoulutus, ohjauskirjallisuus, ns. Valamon malli täydennyskoulutuksessa) sekä mm. harjoittelukoulujen oman ohjauksen pd-koulutuksen kautta,
 - **toimivat yhteistyökumppaneina** muiden tutkimustahojen kanssa. Tällöin luodaan edellytykset tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnalle ja pohditaan kumppanuuden eri muotoja,
 - **toimivat tutkimus- kokeilu- ja kehittämisympäristöinä**, joilla on em. toimintaa sekä alueellisesti että valtakunnallisesti sekä
 - **edistävät muuta tieteellistä tutkimustoimintaa.**
- Harjoittelukoulut lähtevät mukaan ja liittyvät **yliopiston tutkimushankkeisiin**. Normaalikoulut ovat aloitteellisia tutkimus- kokeilu- ja kehittämisideoidensa esille nostamisessa.
- Harjoittelukouluihin perustetaan **tutkimuksen, kokeilun ja kehittämisen yhteistyöryhmä**. Yhteistyöryhmän tehtävänä on koordinoida ja kehittää sellaista yliopistossa, sen eri tiedekunnissa ja laitoksissa toteutuvaa tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistyötä, jossa normaalikoulu voi olla mukana.
- Jokaisesta harjoittelukoulusta kootaan **asiantuntijarekisteri** ja lisäksi harjoittelukoulut verkottuvat tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnassa, jolloin mahdollistuu
 - yhteiset tutkimus-, kokeilu- ja kehittämishankkeet,
 - eri alueiden asiantuntijoiden yhteistyö,
 - rahoituksen hakeminen sekä
 - eri yliopistojen tutkimustoiminnan välittyminen harjoittelukoulujen kautta.

ASEMA- JA RESURSSIOHJAUSSTRATEGIA

Asema- ja resurssiryhmän tavoitteena on varmistaa harjoittelukoulujen asema valtakunnallisesti omien yliopistojensa opettajankoulutusyksiköiden yhteydessä. Tavoitteena on varmistaa, että harjoittelukoulujen talous kehittyy oikein suhteessa vaatimukseen sekä talous myös jakaantuu oikeudenmukaisesti eri harjoittelukoulujen kesken. Strategiseen tavoitteeseen pyritään koordinoimalla harjoittelukoulujen yhteistyötä ja vaikuttamalla tämän yhteistyön kautta poliittisiin päättäjiin ja virkamiehiin. Toimintamalleina ovat aktiivinen asioiden seuranta, säännölliset tapaamiset OPM:n ja OAJ:n edustajien kanssa, lausumien ja selontekojen kirjaaminen sekä aktiivinen tiedotustoiminta.